

नामांक

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--

No. of Questions – 23

No. of Printed Pages – 8

124190

VU-52-Jain Dar.

जैनदर्शन

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2022

समय : 2 घण्टे 45 मिनट

पूर्णांक : 80

CONFIDENTIAL

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्काः अनिवार्यतः लेख्याः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराण्युत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि ।
- (4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वे भागाः एकत्र एव लेखनीया ।
- (5) सर्वे प्रश्नाः संस्कृतमाध्यमेन उत्तरणीयाः ।

VU-52-Jain Dar.

[Turn over

CONFIDENTIAL

1. वस्तुनिष्ठ-प्रश्नाः

(i) न्यायदीपिकाग्रन्थे बांलाः कतिविधाः प्रोक्ताः ?

(अ) द्विविधाः

(ब) त्रिविधाः

(स) बहुविधाः

(द) पञ्चविधाः

(ii) लक्षणस्य लक्षणं कतिविधम् ?

(अ) एकविधम्

(ब) त्रिविधम्

(स) द्विविधम्

(द) पञ्चविधम्

(iii) अनधिगत तथा भूतार्थ निश्चायकं प्रमाणं केन उक्तम् ?

(अ) कुमारिल भट्टीयेन

(ब) प्रभाकरीयेन

(स) बौद्धेन

(द) वैशेषिकेन

(iv) नैयायिकानुसारं प्रमाणलक्षणं किम् ?

(अ) सम्यग्ज्ञानम्

(ब) प्रभाकरणम्

(स) अविसंवादिज्ञानम्

(द) अनुभूतिः

(v) "संशयो हि निर्णयविरोधी नत्वग्रहः" कस्मिन् ग्रन्थे उक्तम् ?

(अ) परीक्षामुखे

(ब) न्यायदीपिकाग्रन्थे

(स) राजवार्तिकभाष्ये

(द) प्रमेयकमलमार्तण्डे

(vi) “अर्हन् एव सर्वज्ञो भवितुमर्हति” कथम् ?

(अ) सदोषत्वात्

(ब) निर्दोषत्वात्

(स) व्यवहारत्वात्

(द) मुक्तत्वात्

(vii) “अविशद प्रतिभासं” कस्य लक्षणम् ?

(अ) प्रमाणस्य

(ब) प्रत्यक्षस्य

(स) लक्षणस्य

(द) परोक्षस्य

(viii) यथा “स देवदत्तः” कस्य उदाहरणमस्ति ?

(अ) स्मृतेः

(ब) प्रत्यभिज्ञानस्य

(स) व्याप्तेः

(द) अनुमानस्य

(ix) तत्तोल्लेखिज्ञानं किम् ?

(अ) प्रमाणम्

(ब) प्रत्यभिज्ञानम्

(स) स्मरणम्

(द) अनुमानम्

(x) व्याप्तिज्ञानं किम् ?

(अ) अवग्रहः

(ब) स्मृतिः

(स) अवायः

(द) तर्कः

(xi) शक्यमभिप्रेतमप्रसिद्धं किम् ?

(अ) प्रमाणम्

(ब) साधनम्

(स) लक्षणम्

(द) साध्यम्

(xii) परोपदेशमपेक्ष्य यत्साधनात्साध्यविज्ञानं तत् किम् ?

(अ) अनुमानम्

(ब) परार्थानुमानम्

(स) स्वार्थानुमानम्

(द) प्रत्यभिज्ञानम्

2. रिक्तस्थानानि पूर्यत -

6 × 1 = 6

- (i) "यथा दण्डः पुरुषस्य" इति _____ लक्षणस्य दृष्टान्तं विद्यते ।
- (ii) अनिर्दिष्ट लक्षणस्य _____ अशक्यत्वात् ।
- (iii) प्रत्यक्षलक्षणं प्राहुः _____ मञ्जसा ।
- (iv) यत्र यत्र धूमवत्त्वं _____ ।
- (v) प्रतिज्ञाहेतूराहरणं _____ ।
- (vi) साध्यसन्देहापनोदार्थं _____ वचनम् ।

3. अतिलघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः

12 × 1 = 12

- (i) न्यायदीपिकाग्रन्थस्य रचयिता कोऽस्ति ?
- (ii) "यथाऽग्रेरौष्यम्" इति कस्य लक्षणस्य दृष्टान्तम् ?
- (iii) कोऽयमभ्यस्तो विषयः ?
- (iv) सौगतीय प्रत्यक्षस्य लक्षणं किम् ?
- (v) यज्ज्ञानं साकल्येन स्पष्टं तत् किम् ?
- (vi) तदित्याकारा प्रागनुभूतवस्तुविषया का ?
- (vii) "यथा स एवाऽयं जिनदत्तः" कीदृशं प्रत्यभिज्ञानम् ?
- (viii) साध्यसाधनसम्बन्धाज्ञान निवृत्ति रूपे हि फले साधकतमः कः ?
- (ix) निश्चितसाध्यान्यथा नुपपत्तिकं किम् ?
- (x) अनुमानं कतिविधम् ?
- (xi) "धूमवत्त्वादग्निमत्त्वे साध्ये पर्वतः" इति कस्य धर्मिणः दृष्टान्तः ?
- (xii) धर्मधर्मिसमुदायरूपस्य पक्षस्य वचनं का ?

13 × 2 = 26

(लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः)

4. का परीक्षा ? 2
5. कः संशयः ? 2
6. किमिदं प्रमाणस्य प्रामाण्यं नाम ? 2
7. प्रभाकरीय प्रमाणलक्षणं किम् ? 2
8. किं प्रत्यक्षम् ? 2
9. का नाम योग्यता ? 2
10. कः अवग्रहः ? 2
11. किं मुख्यप्रत्यक्षम् ? 2
12. परोक्षप्रमाणं कतिविधं नामानि लिखत । 2
13. का स्मृतिः ? 2

[Turn over

14. कः तर्कः ? 2
15. धर्मिणः प्रसिद्धिः कथं भवति ? 2
16. स्वार्थानुमानस्य जीण्यङ्गानि कानि ? 2

खण्ड - स

(दीर्घोत्तरात्मकाः प्रश्नाः)

4 × 3 = 12

17. कस्यचिदेकस्य विवेचनं कुरु । 3
 (क) मंगलाचरणस्य प्रयोजनम् ।
 (ख) मंगलाचरणस्य भावार्थः ।
18. कस्यचिदेकस्य स्वरूपं विवेचनीयम् । 3
 (क) जैनाभिमतं प्रत्यक्षलक्षणं विलिख्य किं नाम विशदमित्यपि विशदी कुरुत ।
 (ख) पारमार्थिक प्रत्यक्षलक्षणं प्रस्तुय तद्भेदान् प्रतिपादयत ।
19. कस्यचिदेकस्य स्वरूपं वर्णनीयम् । 3
 (क) स्वार्थानुमानं किमिति विवेचनीयम् ।
 (ख) बौद्धाभिमतं हेतोस्त्रैरूप्यं वर्णयित्वा जैनाभिमतं हेतुलक्षणं प्रस्तोतव्यम् ।
20. कस्यचिदेकस्य स्वरूपं लिखत । 3
 (क) विजिगीषु कथा ।
 (ख) वीतराग कथा ।

(निबन्धात्मकाः प्रश्नाः)

3 × 4 = 12

21. नैयायिकाभिमतस्य सन्निकर्षस्य प्रत्यक्षलक्षणं कथं न समीचीनम् स्पष्टीक्रियताम् ।

4

अथवा

प्रत्यक्षप्रमाणस्य भेदान् विलिख्य तेषां विवेचनं कुरु ।

22. परार्थानुमानस्य स्वरूपं विलिख्य भेदान् विवेचयत ।

4

अथवा

साध्यसाधनयोः स्वरूपं विवेचयत ।

23. परोक्षप्रमाणस्य स्वरूपं विलिख्य भेदान् विवेचयत ।

4

अथवा

नैयायिकाभिमते पाञ्चरूप्य हेतुं उल्लिखत ।

DO NOT WRITE ANYTHING HERE

VU-52-Jain Dar.

